לם א מיי׳ פ״ח מהל׳

עשין קט טוש"ע ח"מ

:סימן כח סעיף יד

כלכה ג:

כח סעיף יג:

מב ז ח טוש"ע ח"מ

כימן מו סעיף י:

תוספות רי"ד

מעידים ולמה אומר הברייתא שאין נאמנים ור"נ אמר תרי ותרי

אתם או קרובים אתם

נאמנים משום דמסלקי

. הייתם או קרובים הייתם

. עדות נינהו ומסהדי על

ההיא זימנא בלחוד הוו

להו תרי ותרי דהא השתא הם כשרי׳ לעדות

ואמרי לא היינו קטנים

. לא היינו קרובים ומש״ה

לא מהימנינן לבתראי.

י ומקשינן אמאי קאמר ת״ק

שאין נאמנים ומגבינן ביה תרי ותרי נינהו ועל כולן

מקשינן בין על אנוסים היו בין על קטנים היו

בין על קרובים היו אלא

. א״ר נחמן אוקי תרי לבהדי

מריה מידי דהוה אנכסי

דבר שטיא דבר שטיא

קרקעותיו אתו בי תרי

ין קבורו האוד בי הבן ואמרי כשהוא חלים זבן פי' בריא ואתו בי תרי

ואמרו כשהוא שוטה זבן

. ואר"א אוקי תרי לבהדי

שחפם המלוה מוציאים

מידו דשלא כדין תפס דומיא דבר שטיא שהיה

הנכסים ביד הלוקח ואר"נ

שטיא ולא אמרן פי' אוקי נכסים בחזקת בר שטיא אלא דאית ליה חזקה דאבהתיה פירוש חזקה

. שנכסים הללו היו של

אבותיו אבל לית ליה חזקה . ראבהתיה אלא חזקה

. דנפשיה פירוש שקנאם

כשהוא שוטה זבן וכשהוא

שוטה זבין פי' כקנייתו

סוטון זבן כי כקניונ כך מכירתו ואין חזקתו חזקה לבטל מכירתו עי׳

בפ"ג דיבמות: א"ר אבהו בל ג רבנות: אין אבוה אין מזימין את העדים אלא בפניהם ומכחישין

. את הטדית שלא רפויהת

והזמה שלא בפניהם נהי דהזמה לא הוי הכחשה

מיהא הוי פירוש רהזמה ביתא חוד פידוש בחומה דמענש בכאשר זמם בעי' בפניהם אבל בהכחשה דלא מיענש לא בעי'

ולא מיענש לא בעיי בפניהם ל) פי׳ המורה נהי דהזמה לא הוי לעונשן לא

. נפשות ולא ממוז הכחשה

הוי לבטל עדותן: אמר מר

או שכת"י יוצא ממקום אחר משטר שקרא עליו

ערעור והוחזק בב״ד אין נאמנים קרא עליו ערעור

. אין לא קרא עליו ערעור

אן לא קרא כלי כוכוי והוחזק בב"ד לא מסייע ליה לרבי אסי דאמר ר"א

שטיא פי׳ ואע״פ

כשאומרים קטנים

ויוהו

תשובה בודאי

להו גזלנים

מהלכות טומאת מת

עדות הלכה ג סמג

פט"ו], ד) [וי"מ הכא דנקט

מדש הוא מחלה ואח"כ ישן

וכמו כן באירוסין קודם

נישוחיו ובתולות שהם חודם

ב) נזיר סה:, ג) [דב

שטרו בב"ד ויש לומר דע"א בשטר לא חשיב שטר אלא אותו שיש בו שני עדים דומיא דספר מקנה והא דאמר בגט פשוט (ב"ב דף קסה.) עד אחד בכתב ועד אחד בעל פה אין מלטרפין דמשמע הא שנים בשטר אפילו בשתי אגרות מלטרפין התם מיירי כגון שהאחד בשטר

והאחד בעל פה לא שאומר שראה הוא המלוה אלא שראה מסירת השטר מלוה למלוה דהוי כשנים החתומים בשטר לר"א דאמר עדי מסירה כרתי ועוד דבירושלמי מפרש עד א' בשטר היינו ששנים חתומים בשטר וקיימו כתב ידו של אחד ולא מצאו לקיים כתב ידו של שני ומ"מ נהי דעד אחד לא חשיב שטר לענין שאם יבואו עדים ויאמרו כך ראינו בשטר דחשבינן להו כעד מפי עד עדות מיהא הוי ויכול לשלוח כתב ידו לב"ד ולא חשיב מפיהם ולא מפי כתבם כיון שהוא זוכר העדות ורש"י מי בפירוש החומש ש מפיהם ולא מפי כתבם שלא ישלח בכתב עדותו לב"ד א"ג אומר ר"י דע"א מועיל בשטר אם יש שני שטרות בכל אחד חתום עד א׳ חשוב כשטר שלם וכ״ת ה״כ בשמעתין יביא כתבו לב"ד אפילו אינו זכור כלל ויש לומר דלא חשיב שטר אלא כשעשוי מדעת שניהם מדעת הלוה שהוא חייב אז חשיב שטר אבל הכא שכותב עדותו שלה מדעת הלוה לה חשיב שטרה והקשה ה"ר שמואל מוורדו"ן דאמר בחוקת הבתים (ב"ב דף מ. ושם) מחאה בפני שנים וא"ל לומר כתובו ומה מועיל כתובו כיון דאין עשוי מדעת המחזיק ולפי מה שפירשנו דעדות מיהא הוי כל זמן שזוכר אתי שפיר מיהו בלאו הכי מתרץ ר"י דגבי מחאה הקילו שאינה אלא מדרבנן דהכי נמי הקילו לומר דמחאה שלא בפניו הויא מחאה אע"פ שלפעמים לא ישמע וסמכו על זה דחברך חברא אית ליה וכן במודעא בפני שנים הקילו לכתוב להציל אנום מאונסו ועוד אומר ר"י דלא בעינן דעת שניהם והכא היה יכול להביא שטרו אם היה כתוב כתיקון שטרות אבל הכא מיירי שאינו כתוב כסדר השטר אלא זכרון דברים בעלמא ומתוך הירושלמי נראה לפ׳ בענין אחר סוגיא זו דקאמר התם רב הונא כרבי ור' יוחנן כרבנן פירוש כשהעדים באים לקיים חתימתן אם זוכרין המלוה בלא שטר אפי׳ לרבי

ידי וזה אומר זה כתב ידי צריכין לצרף עמהם אחר דברי רבי וחכמים אומרים אינם צריכין . לצרף עמהן אחר "אלא נאמן אדם לומר זה כתב ידי: גב" כשתימצי לומר לדברי רבי

אואי צורבא מרבנז הוא אפילו עצמו כי הא דרב אשי הוה ידיע ליה בסהדותא לרב כהנא אמר ליה מי דכיר מר האי סהדותא אמר ליה לא ולאו הכי והכי הוה א"ל לא ידענא לסוף אידכר רב אשי אסהיד ליה חזייה לרב כהנא דהוה מחסם א"ל מי סברת עלך קא סמיכנא אנא הוא דרמאי אנפשאי ואדכרי שתנן התם יהתלוליות הקרובות בין לעיר ובין לדרך אחד חדשות ואחד ישנות ממאות הרחוקות חדשות מהורות ישנות ממאות איזוהי קרובה חמשים אמה ואיזו היא ישנה ששים שנה דברי ר"מ רבי יהודה אומר יקרובה שאין קרובה הימנה ישנה ∘שאין אדם זוכרה מאי עיר ומאי דרך אילימא עיר עיר ממש דרך דרך ממש מספיקא מי מחזקינן מומאה והאמר ריש לקיש שילה מצאו ומהרו ארץ ישראל א״ר זירא דעיר עיר הסמוכה לבית הקברות ודרך דרך בית הקברות בשלמא דרך בית הקברות דזמנין דמתרמי בין השמשות ומקרו קברו בתל אלא עיר הסמוכה לבית הקברות כולהי לבית הקברות אזלי אמר רבי חנינא המתוך שהנשים קוברות שם נפליהן ומוכי שחין זרועותיהם עד חמשים אמה אזלא איהי לחודה מפי דברא איניש בהדה ולבית הקברות אזלא הלכך טומאה בארץ ישראל לא מחזקינן אמר רב חסדא ש"מ מרבי מאיר האי סהדותא עד שיתין שנין מידכר מפי לא מידכר ולא היא התם הוא דלא רמיא עליה אבל הכא יכיון דרמי עליה אפילו מובא נמי: בותני' וזה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חבירי וזה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חבירי הרי אלו נאמנין זה אומר זה כתב

טל גבו' כשחימלי לומר לדברי רבי. כשתעמוד לסוף דבריו קסבר א"ל ללרף עמהן אחר מן השוק דעל מנה שבשטר הן מעידין וכשאין זוכרים המלוה אפילו ע"י השטר אפי׳ רבנן מודו דלריכין ללרף עמהן

דעל כרחין אין מעידין אלא על כתב ידן וכי פליגי היינו כשזוכרין המלוה ע"י השטר דלרבנן חשיב זכירה ועל מנה הן מעידין ולרבי לא חשיב זכירה ולשון כותב אדם לא משמע הכי: אחד חדשות ואחד ישנות. תימה דהכא מזכיר שאינו פשוט קודם וכן בהחולן (יבמות דף מא.) לא יתארסו ולא ינשאו עד שיהו להן ג' חדשים אחד בחולות ואחד בעולות מזכיר אירוסין קודם נישואין ובחולות קודם בעולות דהיינו שאינו פשוט קודם ובר"ה (דף כט:) תנן אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו ב"ד התם נקט דבר פשוט ברישא וכן בב"ק (דף כ:) אחד החופר בור שיח ומערה ובמס׳ סוטה (דף מג.) אחד הבונה ואחד הלוקח כו' גבי מערכי מלחמה ורש"י נמי גרים בפ"ק דסוכה (דף כ. ושם) גבי מחללת גדולה שעשאה לשכיבה טמאה ואין מסככין בה רבי אליעזר אומר אחת קטנה ואחת גדולה ופריך א' גדולה וא' קטנה מבעי ליה והיה כתוב בספרים להפך ורש"י מהפך הגירסא משום דדרך התנאים להזכיר הפשוט קודם ואומר ר"ידי דהיכא דקאי אפלוגמא או אקרא מזכיר הפשוט קודם כי ההיא דפליג ר׳ אליעזר אמ״ק בסוכה והוה ליה למימר אחם גדולה שאתה מודה לי כך חודה בקטנה וכן אחד יבנה פליג אדר׳ אליעזר דאמר לא החקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו חוקעין אלא ביבנה בלבד ובב"ק (דף כ:) ובסוטה (דף מג.) קאי אקרא אבל הכא ובהחולץ לא קאי אמידי אין להקפיד איזה נשנה תחלה: [וע' מוס' שבת כ: ד"ה אחד מבושל פסחים פה. קח: סוכה כ. זבחים לב: ד"ה אי הכי ומנחות סג: ד"ה אחד שבת ועי חוס' קדושין יג. ד"ה כשם]: מבואות. פירש בקונטרס דבקרובות אפילו חדשות טמאות משום דאולא איהי לחודה ואין ידוע אם קברה שם אבל רחוקה דדברא איניש בהדה ואלמלי קברה איניש דאזיל בהדה היה מגלה ולפיכך ישנות טמאות דאע"פ דדברא איניש בהדה נשתכח הדבר וקשה [לר"י] דאם כן אמאים ל"ל בסמוך דדברא איניש בהדה ולבית הקברות אזלא לא הוה ליה למימר אלא דברא איניש בהדה ותו לא

ולכך טפי חדשות טהורות דאם איתא דקברה שם היה הדבר ידוע ועוד אי לבית הקברות אולא ישנות אמאי טמאות ונראה לר"י כר"ח דפירש דישנות טמאות אפילו רחוקות דחיישינן שמא קרובות היו שהיה העיר אצלה וחרב ולפי זה לא נאמר משום דדברא איניש בהדה היה ידוע יותר ולהכי אינטריך לומר ולבית הקברות אולא: עילה מצאו. פירש רבינו חננאל נלע ותלו הטומאה באותה גלע והשאר טהרו:

מפרש להו: אחד חדשות. שאין זמן רחוק כילד לולין (דף פה.) קאמר שלא היה כאן תל דאיכא למימר כיון אחד עלם שיש בו מוח ואחד דחדשה היא אם איתא שנקבר שם מת עלם שחין בו מוח אע"ג מדכר דכיר ליה אפ״ה טמאות מספק שאין בו מוח פשוט יותר לא פיש בו משום ועלם לא דכיון דסמוכה לעיר איכא למימר אשה שים כו תמום וענם לח תשברו בו והתם לח שייך החי טעמח ולריך לפרש יחידה הלכה וקברה שם נפל שלה: ל עה"ג], כדפר"י. ת"י עה"ג], ס ומלי למימר דתרי טעמי הכחוקות. דאין אשה יחידה הולכת שם: קדשות עקורות. דאם איתא דנהבר לטיבותא נקט. וַת"ין, ביה הוו ידעי ליה: ישנות טמאות. שכבר נשתכח הדבר מן היודעים: ואיזו היא הרובה. לעיר שחנו חומרים עליה שאף החדשה טמאה חמשים אמה:

הדרך לעבור עליו. ועיר ודרך לקמן

ואינו ביא ישנב. שאנו אומרים נולים

שאפי׳ היא רחוקה טמאה ששים שנה:

שחין קרובה הימנה. אבל אם יש

קרובה הימנה אפי׳ היא בתוך חמשים

אמה הויא כרחוקה וחדשה טהורה

דאם איתא דהלכה אשה יחידה להבור

לא שבקה קרובה הימנה ואזלא לגבי

דהך: שחין חדם זוכרה. שחין חדם

אומר זכור אני שלא היה כאן תל ובימי

נעשה חל זה כאן: עילה מצאו. עלילה

בעלמא מלאו חכמים והחזיקו בה

לחלות עליה ולטהר את ארץ ישראל במסכת נזיר בפרק בתרא. אלמא

מספיקא לא מחזקינן טומאה בקרקעה

של ארך ישראל: וטיהרו את א"י גרסי׳

ולא גרסינן כל: דמתרמי בין השמשות.

של ערב השבת ואין שהות לילך עד בית

הקברות: ומוכי שחין. שאבריהן נופלין

או שחותכין אותן. ואבר מן החי מטמא

כאבר מן המת כדאמרינן בהעור

והרוטב (חולין קכט:): ש"מ. מדקתני

לעיל איזו היא ישנה ששים שנה וטעמא

משום דלא דכירי לה הוא האי סהדות׳

כו': אבל הכא. שעשאוהו עד בדבר

אפילו טובא נמי סמכינן אסהדותיה אי מסהיד: בותבי' הרי אלו

נאמנין. דאיכא תרי סהדי דמסהדי

אכל כתב וכתב: לריכים ללרף

עמהן חחר. שיכיר כתב ידי שניהם

וכתב וטעמה מפרש בגמרה:

דתרי

סהדי בעינן אכל כתב

311

פרק שני כתובות

ואי לורבא מרבנן הוא. העד: אפי׳ לעלמו. של בעל דין. דלורבא דרבנן

אי לאו דכי רמי אנפשיה מדכר שפיר לא הוה סמיך אספיקא למיקם

ואסהודי: מחסם. מגמגם. תמה על רב אשי שהעיד בדבר: הסלוליות.

תילי קרקע. ודרך בני אדם לקבור בתל משום דאין בני אדם מטין מן

גליון הש"ם גמ' שאין אדם זוכרה. עיין תוס' יו"ט פ"ב מ"ג . דב"ב ד"ה לא יסמוך:

תוספות רי"ד (המשך)

אם עשהו עד בדבר וירא

לשכחו כותבו על חתיכת אותו כתב אפילו לאחר כמה שנים א"ר הונא בלא ראיית השטר זוכר הצת מעדיותו מאליו ואין מת"י ומסרו למלוה או ללוקח דהתם אע"ג דלא דכירי לסהדותייהו כלל כיון שמעיד שזה כת"י . ומקיים חתימתו או אחרים קיים ואף על פי שאינו זורר עדותו ואע"ף שמח חתימתו קיימת שעדים המעידים על השטר נעשה רמי שוחקרה עדוחז רר״ד תחת ידו כגון ספר זכרונות שאדם כותב בו עסקיו שלא ישכחם גם העדות זו שנאמרה לו בפה כתבה שם שלא ישכחנה ומ״ה מעצמו אבל אם שכחה בטל כתבו ואל יראה ויעיד כתבא שיעיין שם לפרקים ולא (יטרחנה) [ישכחנה] ור"י אמר אף על פי שאינו זוכרה מעצמו פי׳ אלא לאחר שראה השטר נותן בלבו ויזכיר שלא . נשתכחה ממנו כל כך . רק כשמזכירים אותו נזכר לא דהכי אמרינן בפרק ד׳ אחין לינחוהו גבי עדים . אם מדכירי ליתי ולסהודי ואי לא זמנין דחזי מכתבא ירחמוא אמר ומסהדי מפיהם ולא מפי כתבם: (ארב"א) אמר רבא] שמע מיויה מר׳ יוחוז הוי חרי חד מינייהו מדכיר ליה חררי׳ ומדרר אירטיא להו בעל דין מזכירו עד שנזכר . מאי ר״ח אמר אפילו מלוה (אפי׳) מלוה בעצמו לא יהלכתא מלוה בעצמו לא מלוה בעצמו פי׳ דאי לאו רמי אנפשי׳ ומדכיר שפיר לא הוי סמיך אספיקא למיקם לאסהודי כי הא

דרב אשי הו"ל סהדותא לרב כהנא א״ל מדכיר מר ההוא סהדותא א״ל לא א״ל ולאו הכי והכי הוה א״ל לא ידענא לסוף רוב הותא אי למוכד כו והווא טהווה אי לא אי לא אי היוהר והיוהר אי לא אי לא מעטקו אוכר א החזיך א החזיך אחתים ליה חזיי לרב כתנה איל מי סברת עלך קסמכעא אוג רמאי אנפשאי ואידכרי טיין בפסקי בפרק ד' אחץן: מתני" זה אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חבירי וזה אומר זה כת"י וזה כת"י של חבירי הרי אלו נאמנים זה אומר זה כתב ידי וזה אומר זה כת"י צריכים שיצטרף אחר עמהן דברי רבי וחכ"א אין צריכין לצרף עמהן אחר אלא נאמן אדם לומר זה כתב ידי. רבי סבר תרי סהדי בעי׳ אכל חתימה וחתימה הלכך אם כל אחד העיד על שלו ועל של חבירו יש שני עדים אכל חתימה וחתימה ואם כל אחד ואחד מעיד על שלו ולא על של חבירו צריכים לצרף עמהן אחר שיכיר שתי החתימות שיבואו על כל חתימה שני עדים. וחכמים סברי כל אחד נאמן על חתימתו שבוודאי כשבאו העדים לקיים חתימת עדים אחרים צריכים להיות שנים על כל חתימה וחתימה אבל כשעדי השטר הן בעצמן מקיימין חתימתן אין צריכין צירוף אלא כל אחד נאמן לומר זה כתב ידי ופריש תלמודא טעמייהו

אין מקיימין את השטר האחר והוחזק בב״ד ע״י עדיו דאי לא קרא עליו ערעור חיישינן דלמא ההוא גופיה מזויף הוא: אמרי נהרדעא אין מקיימין את יהוה ההחוק בדר כל לדה אך הא כדר כל דה של היה ללכם היה בלכם היה בלכם המהלבה ההחוק בדר בלכם החוק בלכם המהלבה בעי השטר אלא משתי שדות הלקוחות אכלו ג' שנים ע"י שטרות הללו מקיימין שטר שלישי מהם אם דומין החתימות וכשופי פי' כשהן בלא ערעור ולא פליגי נהרדעאי אברייתא דהאי דבעי שתי שטרות של שתי שדות כגון דלא מקיימי מש"ה בעי" שארלום בעליהם בשופי ג' שנים אבל אם [הם] מקוימין אפי' מחד מקיימין אמר ר"ש בר אשי וביוצא מת"י אחר פי' ששני שטרות הללו שמקיימין השלישי מהן יוצאים מת"י איש אחר אבל מתחת ידו לא פי' של זה המוציא את השלישי מ"ש מתחת ידו דלא דלמא זיופי זייף פי׳ הסתכל בכתב של אותן שני שטרות וכוון וחתם הוא בעצמו את השלישי דוגמת אותן חתימות מתחת יד אחר נמי דלמא אזיל וחזא ואתא וזייף כולי האי לא מצי מכוין פי׳ שהמזייף צריך שיהא הכתב לפניו ויראה אות באות והלואי שיוכל לכוין ולצמצם ולעשות כמוהו: ת״ר כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עליה אפילו לאחר כמה שנים פי״